

УДК 658:339

О. Г. Мельник,

д. е. н., професор, завідувач кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності,
Національний університет "Львівська політехніка", м. Львів

М. Є. Адамів,

к. е. н., асистент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності,
Національний університет "Львівська політехніка", м. Львів

ГАРМОНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ БІЗНЕС-СТРУКТУР В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ¹

O. Melnyk,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of Department of Foreign Economic
and Customs Activity, Lviv Polytechnic National University, Lviv

M. Adamiv,

Doctor of Philosophy in Economics, Assistant of Department of Foreign Economic
and Customs Activity, Lviv Polytechnic National University, Lviv

HARMONIZATION OF INFORMATION AND METHODICAL SUPPORT
OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS DIAGNOSTICS OF BUSINESS-STRUCTURES
IN CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

У статті обгрунтовано актуальність гармонізації та уніфікування інформаційного та методичного забезпечення діагностики інвестиційної привабливості бізнес-структур в умовах європейської інтеграції. Комплексно проаналізовано вітчизняний досвід діагностики інвестиційної привабливості на макро-, мезо- і мікрорівнях та виокремлено ключові проблеми у цій сфері. Ретельно досліджено та охарактеризовано кращу міжнародну діагностичну практику у сфері інвестиційної привабливості на різних рівнях. Гармонійно інтегровано ключові міжнародні та вітчизняні діагностичні здобутки в уніфіковану методику чотирьохрівневого діагностування інвестиційної привабливості бізнес-структур. У цьому контексті розроблено та обгрунтовано комплексну інвестиційну карту підприємства, яка відображає загальні та часткові результати діагностики інвестиційних привабливостей країни, регіону, галузі і сектору економіки та самого суб'єкта господарювання з урахуванням кращого міжнародного та вітчизняного досвіду у цій сфері. Інвесторам та іншим зацікавленим особам запропоновано самостійно реалізовувати діагностику інвестиційної привабливості підприємства за її ключовими складовими: фінансово-економічною, соціальною, логістичною, технологічно-майновою, адміністративно-правовою, партнерською, іміджево-брендовою, товарною привабливістю.

In the article the actuality of harmonization and unification of information and methodical support of investment attractiveness diagnostics of business-structures in conditions of European integration is grounded. The national experience of investment attractiveness diagnostics at the macro-, meso- and microlevels is analyzed in a complex and the key problems in this sphere are distinguished. The best international diagnostic practice in the sphere of investment attractiveness at different levels is researched thoroughly and described. The key international and domestic diagnostic achievements are integrated harmoniously in the unified method of investment attractiveness diagnostics of business-structures. In this context there is developed and grounded a complex enterprise investment

¹ Публікація містить результати досліджень, проведених за грантом Президента України за конкурсним проектом Ф 66 Державного фонду фундаментальних досліджень.

map, which reflects the general and particular results of investment attractiveness diagnostics of the country, region, industry, sector of economy, and enterprise, taking into account the best international and domestic experience in this sphere. For investors and other interested subjects there is proposed to implement the investment attractiveness diagnostics of enterprise for its key components: financial and economic, social, logistic, technological and proprietary, administrative and legal, partner, image and brand, product attractiveness.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, інвестор, діагностика, країна, регіон, галузь економіки, підприємство, європейська інтеграція.

Key words: investment attractiveness, investor, diagnostics, country, region, industry of economy, enterprise, European integration.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасні кризові умови господарювання, що характеризуються вкрай нестабільними та здебільшого рецесійними тенденціями розвитку різних економічних процесів і явищ, не провіщують сприятливих перспектив для прогресивного поступу вітчизняної економіки та її суб'єктів господарювання зокрема. За таких обставин національне господарство у розрізі його бізнес-арсеналу потребує потужного фінансового важеля, що забезпечить динамічний прогресивний розвиток різних галузей економіки. В умовах європейської інтеграції, що відкриває перед українським бізнес-середовищем широкі горизонти для прогресивного розвитку, однією із перспективних можливостей є залучення іноземних інвестицій у діяльність підприємницьких структур. Натомість, для формування належної інвестиційної привабливості в очах іноземних інвесторів вітчизняні суб'єкти господарювання повинні продемонструвати відповідність їхнім вимогам за різними сферами свого функціонування. Як свідчить інвестиційна практика, уявлення вітчизняних та зарубіжних інвесторів про потенційний об'єкт інвестування певною мірою відрізняються, що зумовлено розбіжностями у використовуваних ними інформаційних баз, методиках та інструментах діагностики інвестиційної привабливості. Таким чином, з огляду на усе вищевикладене виникає необхідність у дослідженні вітчизняного та міжнародного досвіду діагностування інвестиційної привабливості бізнес-організацій з метою гармонізації вітчизняної діагностичної практики у цій сфері в сучасних умовах євроінтеграційних перетворень.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Досліджуючи вітчизняний досвід діагностики інвестиційної привабливості на різних рівнях (макро-, мезо- та мікрорівнях) слід найпершим чином зазначити про те, що ключовим центральним органом виконавчої влади, котрий регулює інвестиційну діяльність в Україні, є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України "в особі" Департаменту залучення інвестицій. При цьому на офіційному веб-сайті Міністерства [1] немає розгорнутої інформації щодо інвестиційної привабливості країни, її регіонів, галузей економіки чи суб'єктів господарювання та конкретних діагностичних методик у цій сфері. Водночас варто зазначити, що місцевими органами виконавчої влади проводиться певна діяльність щодо забезпечення сприятливих умов залучення інвестицій у їхні регіони. Так, наприклад, за ініціативи місцевих органів виконавчої влади

м. Львова та Львівської області створено спеціальний Інвестиційний портал Львівської області [2], що надає комплексну інформацію стосовно інвестиційної привабливості Львівського регіону. Вказаний портал репрезентує загальну інформацію ознайомлювального характеру про регіон, ключові напрями та показники його економічного розвитку, інвестиційну карту регіону, його пріоритетні інвестиційні об'єкти, тощо. Щодо інших окремих регіонів, то інформація стосовно їх інвестиційної привабливості, як правило, також знаходиться на спеціальних сайтах. При цьому слід зауважити, що уся регіональна інформація інвестиційного характеру міститься у різних інформаційних джерелах та подана за різними формами відображення, що ускладнює пошук даних, не забезпечує їх системного бачення та не формує підстав для порівняння різних регіонів з позиції їх інвестиційної привабливості.

Окрім спеціалізованих інвестиційних порталів, інформацію щодо інвестиційної привабливості регіонального рівня в Україні можна одержати з одного із ключових рейтингів інвестиційної привабливості регіонів, котрий складається Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій [3]. Варто зазначити, що вказаний рейтинг ґрунтується на визначенні загальних індексів інвестиційної привабливості регіонів обласного характеру та зокрема їх індексів інвестиційної привабливості за жорсткими та м'якими параметрами. Значення цих індексів можуть перебувати в межах від 1 до 2, при цьому вище значення індексу свідчить про вищий рейтинг регіону. До жорстких параметрів інвестиційної привабливості області належать природні ресурси, трудові ресурси, інноваційний потенціал, географічне розташування, споживчий сегмент, бізнес-сегмент, інфраструктура, тоді як м'які параметри охоплюють діловий клімат, правила та процедури, відкритість влади, діловий оптимізм, успішний досвід. Слід зазначити, що окрім цифрових та графічних даних, рейтинг інвестиційної привабливості регіонів репрезентує також різноаспектну інформацію описового характеру у цій сфері.

Щодо інвестиційної привабливості на регіональному та галузевому рівнях, то кількісну статистичну інформацію у цій сфері можна також знайти на офіційному сайті Державної служби статистики [4] України у розрізі динаміки регіональних та галузевих інвестиційних показників.

У цілях нормативно-правового регулювання діагностики інвестиційної привабливості безпосередньо вітчизняних підприємств України Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.1998 р. було затверджено Методику інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій

[5]. Однак з дати прийняття цього нормативно-правового акту впродовж 18 років не було внесено жодних змін та доповнень до документу, що є цілком необґрунтованим з огляду на істотні трансформації національної економіки за цей період. Окрім того, на сьогодні на офіційному веб-порталі Верховної Ради України немає інформації щодо підтвердження чинності зазначеної Методики. Усі вказані факти ставлять під сумнів можливість її використання з позицій правомірності, обґрунтованості та адекватності.

Варто також зауважити, що на сьогодні розроблені конкретні діагностичні методики інвестиційної привабливості на різних рівнях у вітчизняному науковому середовищі, однак усі такі методики, як правило, є відокремленими одна від одної та не характеризуються безпосередніми взаємозв'язками, а також не враховують міжнародного досвіду у цій сфері, тощо.

Отже, за результатами вивчення вітчизняного досвіду діагностики інвестиційної привабливості на різних рівнях (макро-, мезо- та мікрорівнях) 1—5 можна виокремити такі ключові проблеми у цій сфері в умовах європейської інтеграції:

- відсутність чинного обґрунтованого та гармонізованого із міжнародною інвестиційною практикою нормативно-методичного забезпечення діагностики інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання;

- відсутність завершеної інформаційної картини стосовно інвестиційної привабливості держави;

- розпорошеність інформації щодо інвестиційної привабливості регіонів, галузей та секторів національної економіки у різних джерелах;

- відсутність комплексної інформаційної бази, котра б інтегрувала дані щодо інвестиційної привабливості країни, її регіонів, галузей, секторів економіки та суб'єктів господарювання, як завершеного уніфікованого інформаційного підґрунтя для ухвалення інвестиційних рішень вітчизняними та іноземними інвесторами.

ЦІЛІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Зважаючи на одержані результати аналізування вітчизняного досвіду діагностики інвестиційної привабливості на різних рівнях та сучасні виклики європейської інтеграції, цілями подальшого дослідження є вивчення кращого міжнародного досвіду у цій сфері з метою гармонізації та уніфікування вітчизняної діагностичної практики.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Як свідчить міжнародна інвестиційна практика, ухвалення інвестиційних рішень іноземними інвесторами, як правило, ґрунтується на результатах цільової діагностики не лише потенційних об'єктів інвестування — підприємств, але й охоплює дані макроекономічного та мезоекономічного рівнів. Мова йде про те, що іноземні інвестори при виборі об'єкта інвестування, зазвичай, прагнуть оперувати обґрунтованими висновками полірівневої діагностики інвестиційної привабливості, передусім, країни, її регіону, галузі, сектору економіки, а надалі й конкретних суб'єктів господарювання. При цьому варто зазначити, що інвестори чи їх представники, як правило, самостійно реалізують діагностику лише стосовно конкретних об'єктів інвестування, натомість здійснення діагностичних процедур на макро- та мезорівнях у сфері інвестиційної привабливості

входить до компетенції міжнародних і національних рейтингових, консалтингових, аудиторських, науково-дослідних організацій та установ, державних і місцевих органів влади, органів статистики та інших.

Стосовно міжнародної практики діагностування інвестиційної привабливості на макро- та мезорівнях, то таке оцінювання традиційно проводиться міжнародними рейтинговими, консалтинговими та аудиторськими компаніями. На підставі одержаних діагностичних результатів фахівцями спеціалізованих установ складаються узагальнені рейтинги, що демонструють позиції країн, регіонів, галузей та секторів економіки серед аналогічних об'єктів щодо їхньої інвестиційної привабливості в очах іноземних інвесторів. До провідних міжнародних компаній, котрі спеціалізуються на оцінюванні інвестиційної привабливості на макроекономічному та мезоекономічному рівнях, належать: міжнародне об'єднання незалежних аудиторських та консалтингових компаній BDO International, американська глобальна управлінсько-консалтингова компанія A.T. Kearney, британська аудиторсько-консалтингова компанія Ernst & Young (EY) та інші. Крім рейтингів вищеперелічених установ, слід також виокремити індекс інвестиційної привабливості країн ЕВА, який щоквартально складається Європейською бізнес-асоціацією, рейтинг інвестиційної привабливості європейських міст та регіонів "fDi European cities and regions of the future", котрий формується підрозділом fDi Intelligence міжнародної ділової газети Financial Times Ltd, а також спеціалізовані опитування у досліджуваній сфері компаній EY, PricewaterhouseCoopers (PwC), Principles for Responsible Investments (PRI). Нижче послідовно розглянемо методологічні особливості діагностики інвестиційної привабливості на різних рівнях зазначеними організаціями.

Так, для визначення інвестиційної привабливості країн світу компанія BDO International щорічно складає Міжнародний бізнес-компас (International Business Compass). Міжнародний бізнес-компас ґрунтується на визначенні Міжнародного місцевого індексу для середніх за величиною бізнес-структур (International Location Index for the Medium-Sized Companies). Компанія BDO International обґрунтовує домінуючу роль середніх підприємств як іноземних інвесторів на міжнародних ринках їх динамічним поширенням в умовах глобалізації та активними прагненнями пошуку можливостей для розвитку (за прикладом Німеччини) [6].

В основі методології розроблення Міжнародного бізнес-компасу компанією BDO International закладено принцип комплексного узагальненого оцінювання інвестиційної привабливості країн світу, що стосується діагностування базових визначальних параметрів у цій сфері. Однак, варто зазначити, що Міжнародний бізнес-компас не надає рекомендацій інвестору щодо вибору конкретного суб'єкта господарювання конкретної галузі у конкретній країні, а лише формує узагальнену порівняльну характеристику інвестиційної привабливості різних держав світу у розрізі їх регіонів та галузей національної економіки. Дослідження здійснюються у 174 країнах світу у 17 регіонах на усіх світових континентах (за винятком країн з чисельністю населення меншою, ніж 150 тис. осіб, або країн, щодо яких відсутня достовірна та комплексна інформація (наприклад, Куба, Північна Корея) та Люксембургу) [6].

Міжнародний бізнес-компас BDO ґрунтується на діагностиці індексу інвестиційної привабливості країни за багатоаспектною концепцією у трьох ключових вимірах: економічному, політично-правовому та соціально-культурному вимірах. При цьому привабливість конкретної держави прямо пов'язана із рівнем її розвитку. Зі статистичної точки зору, інвестиційна привабливість країни є залежною величиною від впливу низки факторів. У межах кожного зазначеного виміру обираються репрезентативні та перевірені індикатори, які можуть набувати додатніх або від'ємних значень, що визначає їх вплив на рівень індексу загальної інвестиційної привабливості країни. Надалі значення індикаторів за кожним фактором впливу агрегуються у 2 субіндекси "ринок продажів" і "територія для виробництва". Варто зазначити, що ці субіндекси узагальнюють найбільш важливі аспекти бізнес-середовища та конкурентоспроможності країни. Вплив низки різних факторів за економічним, політико-правовим та соціально-культурним вимірами визначають привабливість країни або окремої території. Кожен вимір охоплює від шести до восьми індикаторів. При цьому окремі індикатори економічного, політико-правового та соціально-культурного вимірів також включені у субіндекси "ринок продажів" та "виробнича територія". Варто зазначити, що індикатори можуть бути простими (дохід на душу населення) та комплексними (освіта) [6].

Щодо позиції України у 2016 р. у рейтингу інвестиційної привабливості, то за даними Міжнародного бізнес-компасу BDO вона посідає 130 місце серед 174 держав світу, а її індекс інвестиційної привабливості становить 43,15. Для порівняння слід зазначити, що перші три місця у рейтингу посіли Гонг-Конг, Сінгапур та Нідерланди із значеннями індексів 84,39; 84,10; 84,18 відповідно. Останнє місце у рейтингу займає Північна Корея, одержавши значення індексу інвестиційної привабливості 28,31. При цьому поряд сусідами України у зазначеному рейтингу стали Алжир на 129 місці (індекс становить 44,23) та Ірак на 131 місці (індекс дорівнює 43,04). В розрізі ринкового потенціалу Україна за даними Міжнародного бізнес-компасу BDO у 2016 р. посіла в межах країн Східної Європи останнє 10-те місце, а в розрізі території для виробництва — останнє 6-те місце [6].

Індекс інвестиційної привабливості країн ЕВА складається за результатами спеціалізованого експертного оцінювання керівників компаній-членів Європейської бізнес-асоціації [7], які є найбільшими іноземними або вітчизняними інвесторами, стану інвестиційного клімату певної країни, зокрема його привабливості для інвесторів. При цьому інвестиційний клімат країни розглядається як сукупність політичних, економічних, законодавчих, регуляторних та інших факторів, що визначають рівень ризику капіталовкладень та можливість їх ефективного використання. Індекс інвестиційної привабливості ЕВА обчислюється як середнє арифметичне оцінок респондентів п'яти ключових аспектів інвестиційного клімату країни. При цьому індекс ЕВА оцінюється за п'ятибальною шкалою, а його значення групуються у негативну зону — [1; 3], нейтральну зону — [3] та позитивну зону [3—5]. Так, за даними першого півріччя 2016 р. індекс інвестиційної привабливості ЕВА для України становив 2,88 балів, що на 0,31 бали вище від значення індексу за попереднє півріччя, однак поки-що він перебуває у негативній зоні [8].

Однією із сфер досліджень американської глобальної управлінсько-консалтингової компанії А.Т. Kearney є діагностика інвестиційної привабливості країн світу [9]. У цьому контексті організація здійснює рейтингування держав за конфіденційним індексом прямих іноземних інвестицій Foreign Direct Investment (FDI) Confidence Index [10]. Такий індекс відображає ймовірний вплив змін у політичних, економічних та нормативно-правових системах країн на залучення прямих іноземних інвестицій у найближчі роки. Варто зазначити, що рейтинг компанії А.Т. Kearney складається із 25 найбільш привабливих країн світу у контексті залучення прямих іноземних інвестицій. Так, ось вже три роки поспіль перші два місця у рейтингу посідають США та Китай відповідно. До п'ятірки найбільш інвестиційно привабливих країн світу у 2016 р. також увійшли Канада, Німеччина та Великобританія. На жаль, Україна у вказаному рейтингу не фігурувала впродовж його історії [10].

Для формування рейтингу "fDi European cities and regions of the future 2016/2017" підрозділ fDi Intelligence міжнародної ділової газети Financial Times 11 здійснив збір інформації про 481 територіальну одиницю світу (294 міста, 148 регіонів і 39 місцевих партнерських об'єднань підприємств) за п'ятьма ключовими категоріями: економічний потенціал, ринок праці, ефективність витрат, інфраструктура та легкість ведення бізнесу. Кожна категорія оцінюється за допомогою дослідження динаміки ключових індикаторів в межах відповідної територіальної одиниці. Обробка інформації в основному виконується за допомогою спеціалізованих онлайн FDI інструментів "fDi Benchmark" та "fDi Markets". При цьому кожна територіальна одиниця може набрати максимально 10 балів в межах окремої категорії, котрі надалі підлягають зваженню оцінюванню відповідно до технології прийняття управлінських рішень "fDi decision making process" для формування узагальненого рейтингу європейських міст та регіонів. Окрім зазначених п'яти категорій, дослідження проводяться також й у сфері формування та застосування стратегій прямого іноземного інвестування у розвитку територіальних одиниць. Для розмежування різних територіальних одиниць в межах рейтингу "fDi European cities and regions of the future 2016/2017" здійснюється поділ міст за розміром на ключові (з чисельністю міського населення більше 750 тис. осіб та великих урбаністичних зон більше 2 млн осіб, або великих урбаністичних зон більше 4 млн осіб), великі (з чисельністю міського населення більше 500 тис. осіб та великих урбаністичних зон більше 1 млн осіб, або великих урбаністичних зон більше 2 млн осіб), середні (з чисельністю міського населення більше 200 тис. осіб та великих урбаністичних зон більше 750 тис. осіб, або міського населення більше 350 тис. осіб), малі (з чисельністю міського населення від 100 тис. до 350 тис. осіб) та мікроміста (з чисельністю міського населення менше 100 тис. осіб), а також поділ регіонів на великі (з чисельністю населення більше 4 млн осіб), середні (з чисельністю населення від 1,5 млн до 4 млн осіб) та малі (з чисельністю менше 1,5 млн осіб) [12].

Британська аудиторсько-консалтингова компанія Ernst & Young (EY) займається проведенням спеціалізованих опитувань у сфері інвестиційної привабливості регіонів та країн світу. За результатами таких досліджень складаються відповідні звіти, які характеризують параметри

Таблиця 1. Інвестиційна карта підприємства

I РІВЕНЬ - ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ КРАЇНИ	
1.1. Міжнародні рейтинги інвестиційної привабливості країн	
1.1.1. Рейтинг «BDO International Business Compass» у N році Позиція країни серед n країн світу Джерело: https://www.bdo-ibc.com/home/	
Параметри інвестиційної привабливості	Значення параметрів
А. Загальний індекс інвестиційної привабливості (max=100)	
Б. Привабливість ринків збуту (max≥3)	
В. Привабливість територій для виробництва (max≥3)	
1.1.2. Індекс інвестиційної привабливості країни ЕВА (European Business Association) станом на k квартал N року Джерело: http://www.eba.com.ua/	
А. Індекс інвестиційної привабливості країни [1; 3] – зона негативних значень індексу; [3] - нейтральна зона; [3-5] - зона позитивних значень індексу	
1.1.3. Рейтинг ... у N році	
А. Параметр 1	
...	
Н. Параметр n	
1.2. Національний статистичний вимір інвестиційної привабливості країни у N році Джерело: http://www.ukrstat.gov.ua/	
А. Обсяг прямих іноземних інвестицій, млн дол. США	
Б. Обсяг вилучених прямих інвестицій, млн дол. США	
В. Обсяг капітальних інвестицій, млн дол. США	
II РІВЕНЬ - ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ РЕГІОНУ КРАЇНИ	
2.1. Міжнародні рейтинги інвестиційної привабливості регіонів	
2.1.1. Рейтинг «fDi European cities and regions of the future» у NN роках Загальна позиція регіону серед n регіонів (за наявності) Джерело: http://www.fdiintelligence.com/Rankings	
Рейтингові параметри	Рейтингові позиції регіону серед n регіонів (за наявності)
А. Людський капітал та стиль життя	
Б. Зв'язок	
В. Економічний потенціал	
Г. Ефективність витрат	
Д. Легкість ведення бізнесу	
Е. Стратегія залучення прямих іноземних інвестицій	
2.1.2. Рейтинг ... у N році	
А. Параметр 1	
...	
Н. Параметр n	
2.2. Національні рейтинги інвестиційної привабливості регіонів країни	
2.2.1. Рейтинг інвестиційної привабливості регіону Інституту економічних досліджень та політичних консультацій у N році Джерело: http://www.ier.com.ua/ua/projects	
Індекси інвестиційної привабливості	Значення індексів інвестиційної привабливості [1; 2]
А. Загальний індекс інвестиційної привабливості (max значення у N році)	
Б. Індекс жорстких факторів інвестиційної привабливості (max значення у N році)	
В. Індекс м'яких факторів інвестиційної привабливості (max значення у N році)	
2.2.2. Рейтинг ... у N році	
А. Параметр 1	
...	
Н. Параметр n	
2.3. Національний статистичний вимір інвестиційної привабливості регіону у N році Джерело: http://www.ukrstat.gov.ua/	
А. Обсяг залучених прямих іноземних інвестицій у регіон, млн дол. США	
Б. Обсяг залучених капітальних інвестицій у регіон, млн дол. США	
III РІВЕНЬ - ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ГАЛУЗІ ТА СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ КРАЇНИ	
3.1. Міжнародні рейтинги інвестиційної привабливості галузей та секторів економіки	
3.1.1. Рейтинг «EY's Attractiveness survey Europe» у N році Джерело: http://www.ey.com/	
Рейтингові параметри	Значення параметрів
А. Позиція галузі у рейтингу серед n привабливих галузей	
Б. Кількість проектів прямого іноземного інвестування в галузі	
В. Кількість робочих місць в межах прямого іноземного інвестування в галузі	
Г. Позиція сектору галузі у рейтингу серед n привабливих секторів галузі	
Д. Кількість проектів прямого іноземного інвестування у секторі галузі	
3.1.2. Рейтинг ... у N році	
А. Параметр 1	
...	
Н. Параметр n	
3.2. Національний статистичний вимір інвестиційної привабливості галузі та сектору економіки у N році Джерело: http://www.ukrstat.gov.ua/	
А. Обсяг залучених прямих іноземних інвестицій у галузь, млн дол. США	
Б. Обсяг залучених капітальних інвестицій у галузь, млн дол. США	
В. Обсяг залучених прямих іноземних інвестицій у сектор галузі, млн дол. США	
Г. Обсяг залучених капітальних інвестицій у сектор галузі, млн дол. США	
IV РІВЕНЬ - ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА СЕКТОРУ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ КРАЇНИ	
Складові інвестиційної привабливості	Експертні оцінки складових інвестиційної привабливості [0; 1]
А. Фінансово-економічна привабливість	
Б. Технологічно-майнова привабливість	
В. Соціальна привабливість	
Г. Логістично-територіальна привабливість	
Д. Партнерська привабливість	
Е. Іміджево-брендова привабливість	
С. Адміністративно-правова привабливість	
Ж. Товарна привабливість	
Загальний інтегрований рівень інвестиційної привабливості підприємства	

Джерело: особиста розробка авторів на підставі джерел [1—13].

інвестиційної привабливості досліджуваної країни чи конкретного регіону та тенденції залучення прямих іноземних інвестицій. Стосовно України, то компанією EY у 2016 р. не було підготовлено окремого звіту щодо її інвестиційної привабливості, однак, варто зазначити, що в країні функціонує представництво компанії EY, яке надає комплекс аудиторсько-консалтингових послуг у цій сфері. При цьому у 2016 р. фахівцями компанії EY було підготовлено звіт за результатами опитування у сфері інвестиційної привабливості європейських держав. У звіті розкривається інформація за минулий рік щодо [13]: десяти провідних країн Європи за проектами прямих іноземних інвестицій (у трійку лідерів увійшли Великобританія, Німеччина та Франція) та створення робочих місць у сфері прямого іноземного інвестування (перші три місця посіли Великобританія, Польща та Німеччина відповідно); трьох найбільш привабливих європейських міст для інвесторів (Лондон, Париж, Дюсельдорф); п'яти найбільш привабливих галузей для прямих іноземних інвестицій (виробництво, фінансова сфера та сфера послуг, транспорт та комунікації, роздрібна торгівля та готельний бізнес) та їхніх секторів; п'яти найбільш потенційно привабливих галузей для прямих іноземних інвестицій (інформаційні та комунікаційні технології, фармація та біотехнології, енергетика та сфера комунальних послуг, транспорт та автомобілебудівна галузь, банківська справа, страхування, сфера здоров'я та управління майном), тощо.

Ретельно розглянувши кращу міжнародний досвід діагностики інвестиційної привабливості на різних рівнях, а також враховуючи ідентифіковані проблеми у вітчизняній діагностичній практиці інвестиційної сфери, у досліджуваному контексті запропоновано гармонійно інтегрувати зарубіжні та національні діагностичні здобутки з метою формування уніфікованого інформаційного та методичного підґрунтя діагностики інвестиційної привабливості вітчизняних бізнес-структур, яке буде придатним для спільного використання як іноземними, так і внутрішніми інвесторами. При цьому для оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання запропоновано здійснювати чотирьохрівневу діагностику на варіаційних засадах. Ключова ідея такої діагностики ґрунтується на тому, що для визначення інвестиційної привабливості конкретного підприємства необхідно послідовно реалізувати діагностичні процедури на усіх рівнях (держави, регіону, галузі та сектору економіки, підприємства) з метою формування всесторонньої інвестиційної картини для ухвалення максимально обґрунтованого інвестиційного рішення. Для втілення запропонованої ідеї розроблено чотирьохрівневу інвестиційну карту підприємства (табл. 1).

Запропонована карта має цільовий діагностичний характер та спрямована на обґрунтування інвестиційної привабливості конкретного підприємства. З цієї метою вона послідовно відображає загальні та часткові результати діагностики інвестиційних привабливостей країни, регіону, галузі і сектору економіки, та самого суб'єкта господарювання з урахуванням кращого міжнародного та вітчизняного досвіду у цій сфері.

Варто зазначити, що розроблена інвестиційна карта підприємства ґрунтується на використанні:

— результатів діагностики інвестиційної привабливості на різних рівнях визнаних міжнародних спеціалізованих організацій;

— результатів діагностики інвестиційної привабливості на різних рівнях провідних вітчизняних спеціалізованих організацій;

— офіційних статистичних даних у сфері інвестиційної привабливості на різних рівнях;

— рекомендацій щодо діагностики інвестиційної привабливості конкретного суб'єкта господарювання.

Слід також наголосити, що запропонована інвестиційна карта бізнес-структури носить рекомендаційний варіативний характер, тобто, може доповнюватись даними інших міжнародних та національних рейтингів, іншими статистичними показниками, тощо. Крім того, з плином часу окремі рейтинги можуть видозмінюватись або втрачати актуальність та чинність, що потребує оновлення даних за відповідними рейтингами або їхньої цілковитої заміни.

Своєю чергою, завершальним діагностичним рівнем є оцінювання інвестиційної привабливості конкретного підприємства, котре повинно здійснюватись інвестором або його представниками, що дасть змогу забезпечити одержання об'єктивних діагностичних результатів. Адже при діагностиці інвестиційної привабливості зацікавленими суб'єктами підприємства (власниками, керівниками, фахівцями) існує загроза завищення отриманих результатів та їх певної необ'єктивності, що пояснюється логічним прагненням таких суб'єктів діагностики залучити зовнішнього інвестора та додаткові фінансові ресурси. Стосовно методики діагностування інвестиційної привабливості підприємства, то на підставі аналізування літературних джерел за проблемою та вивчення практики функціонування різних бізнес-структур запропоновано здійснювати таку діагностику за ключовими складовими інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання, а саме його фінансово-економічною, соціальною, логістичною, технологічно-майновою, адміністративно-правовою, партнерською, іміджево-брендовою, товарною привабливістю. При цьому в межах кожної вищевикористаної привабливості підприємства слід оцінити її репрезентативні абсолютні, відносні, комплексні індикатори з метою визначення узагальненого інтегрального рівня інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ

На сучасному етапі розвитку національної економіки, що характеризується існуванням істотних проблем, насамперед, фінансового, виробничого, техніко-технологічного, маркетингово-логістичного характеру у діяльності значної частини суб'єктів господарювання, для забезпечення прогресивного поступу вітчизняний бізнес-арсенал потребує вагомих капіталовкладень. В умовах європейської інтеграції України іноземні інвестиції не є захмарною перспективою, однак для зацікавлення іноземних інвесторів у вітчизняних підприємствах необхідною є обґрунтована комплексна інформаційна база про їх інвестиційну привабливість, котра буде сформована відповідно до визнаних міжнародних стандартів та правил. З цієї метою гармонійно інтегровано кращі міжнародні та вітчизняні діагностичні надбання у сфері інвестиційної привабливості на різних рівнях в уніфіковану чотирьохрівневу методику інвестиційної привабливості підприємств, ключовим інструментом якої є комплексна інвестиційна карта бізнес-структури. Використання інвестиційної карти підвищуватиме за-

цікавленість іноземних інвесторів у вітчизняних об'єктах інвестування, оскільки враховуватиме діагностичні результати не лише національного, але й міжнародного характеру, дасть змогу сформувавши в інвесторів комплексне всестороннє бачення інвестиційної привабливості підприємства у взаємозв'язку із його зовнішнім середовищем у розрізі інвестиційних характеристик країни, регіону, галузі та сектору економіки та ухвалювати виважені обгрунтовані інвестиційні рішення.

Перспективами подальших досліджень є обгрунтування методики діагностики інвестиційної привабливості підприємств на засадах розроблення її індикаторно-критеріального та інтерпретаційно-ідентифікаційного забезпечення.

Література:

1. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://me.gov.ua/?lang=uk-UA>
2. Інвестиційний портал Львівської області [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.invest-lvivregion.com/>
3. Проект Інституту економічних досліджень та політичних консультацій "Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ier.com.ua/ua/projects
4. Офіційний сайт Державної служби статистики країни [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. "Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій", затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.1998 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>
6. Офіційний сайт Міжнародного бізнес-компасу компанії BDO International (BDO International Business Compass) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.bdo-ibc.com/home/>
7. Офіційний сайт Європейської бізнес-асоціації в Україні (European Business Association EBA) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://eba.com.ua/>
8. Офіційний сайт Індексу інвестиційної привабливості ЕВА України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://eba.com.ua/uk/press-and-media/press-room/indices/investment-attractiveness-index>
9. Офіційний сайт управлінсько-консалтингової компанії А.Т. Kearney [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.atkearney.com/>
10. Офіційний сайт Конфіденційного індексу прямих іноземних інвестицій компанії А.Т. Kearney (A.T. Kearney Foreign Direct Investment (FDI) Confidence Index) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.atkearney.com/gbpc/foreign-direct-investment-confidence-index>
11. Офіційний сайт підрозділу fDi Intelligence міжнародної ділової газети Financial Times LTD [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.fdiintelligence.com/>
12. Офіційний сайт рейтингу "fDi European cities and regions of the future 2016/2017" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.fdiintelligence.com/>

Rankings/European-Cities-and-Regions-of-the-Future-2016-17

13. Звіт глобальної компанії Ernst & Young "EY's Attractiveness survey 2016. How can Europe's investors turn resilience into growth?" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-EY-s-2016-attractiveness-survey-europe/\\$FILE/ey-EY-s-2016-attractiveness-survey-europe.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-EY-s-2016-attractiveness-survey-europe/$FILE/ey-EY-s-2016-attractiveness-survey-europe.pdf)

References:

1. The official site of Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, available at: <http://me.gov.ua/?lang=uk-UA> (Accessed 8 September 2016).
2. Invest Portal of Lviv Region, available at: <http://www.invest-lvivregion.com/> (Accessed 8 September 2016).
3. The project of Institute for Economic Research and Policy Consulting "Rating of Investment Attractiveness of the Regions", available at: www.ier.com.ua/ua/projects (Accessed 8 September 2016).
4. The official site of State Statistics Service of Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 8 September 2016).
5. Agency for the Prevention of Bankruptcy of Enterprises and Organizations (1998), "Methodics of Integrated Evaluation of Investment Attractiveness of Enterprises and Organizations", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98> (Accessed 8 September 2016).
6. The official site of BDO International Business Compass, available at: <https://www.bdo-ibc.com/home/> (Accessed 8 September 2016).
7. The official site of European Business Association in Ukraine, available at: <http://eba.com.ua/> (Accessed 8 September 2016).
8. The official site of EBA Investment Attractiveness Index of Ukraine, available at: <http://eba.com.ua/uk/press-and-media/press-room/indices/investment-attractiveness-index> (Accessed 8 September 2016).
9. The official site of Global Management Consulting Firm A.T. Kearney, available at: <https://www.atkearney.com/> (Accessed 8 September 2016).
10. The official site of the A.T. Kearney Foreign Direct Investment (FDI) Confidence Index, available at: <https://www.atkearney.com/gbpc/foreign-direct-investment-confidence-index> (Accessed 8 September 2016).
11. The official site of Global Insight fDi Intelligence from the Financial Times LTD, available at: <http://www.fdiintelligence.com/> (Accessed 8 September 2016).
12. The official site of the Rating "fDi European cities and regions of the future 2016/2017", available at: <http://www.fdiintelligence.com/Rankings/European-Cities-and-Regions-of-the-Future-2016-17> (Accessed 8 September 2016).
13. Report of the Global Organization Ernst & Young "EY's Attractiveness survey 2016. How can Europe's investors turn resilience into growth?", available at: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-EY-s-2016-attractiveness-survey-europe/\\$FILE/ey-EY-s-2016-attractiveness-survey-europe.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-EY-s-2016-attractiveness-survey-europe/$FILE/ey-EY-s-2016-attractiveness-survey-europe.pdf) (Accessed 18 September 2016).

Стаття надійшла до редакції 27.10.2016 р.